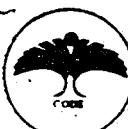

Jekabaara

Boko 129 nan - songo d. 21
1996 SAN - UTIKALO

Cikela ceman n'a musoman kunnafoniseben

a be bo kalo o kalo

Jamana baarada la BP: 2043 Bamako (Mali)

FORO SORO JUJON YE A SENEDUGUKOLO COGOYA YE

DAKUN W

Pe 2: CMDT niseneyiriwali ninini
baarada, ani senekelaw ka
baaraké nōgonya

Pe 3-5: Jiwoyosiraw kumbenni

Pe 5 : Agiri metewo ni cikelaw
ani CMDT ka baarakengonya
kiimeli

Pe 6: Fantorolan tajima

Pe 7-8: Situlu dilan: musow ka
baaraketa nafama

Pe 9-10: Soza bayelmacogo
ka ke sunbala ye

Pe 10: Koerifuraw bagaji donni
n'u pereperelatigeli

Pe 11: Nakobaara bilama
mandedugu dōw kono

Pe 12: Jolibantolatantonye Mali
nenajew masawolo bēs yalon

An ka nakobaara don an sebe la
forobaaraw kelen kofe

KALO LADILIKAN

Kabini sisani foro soro jatemine ni bē damine

Timininandiya baara don. Nka, an bē don min na i ko bi, cikelakolidenw
ni dugu kalanden jolenw bē je ka nin baara sigi sen kan.
Jatew bē neñini foro damadow de kono. O jaabiw de bē ke sababu ye
ka baara wōrew sigi sen kan, walasa soro kasabi ka dōn. Waati wōre la
an bē o baaraw bē walawalan aw ye Jekabaara boko nataw kono.
Nka, sanni o ce, a nininnen bē nin jatemiñ forotigiw bē fe, u k'u
timinandiya baara kunkolo ninnu sigili la sen kan.

Mamadu Yusuf Sise
CMDT kalanbolofara baarada kuntigi

C.M.D.T. KUNNAFONI

C.M.D.T. ni sene yiriwali ninini baarada, ani senekelaw ka baaraké nōgōya.

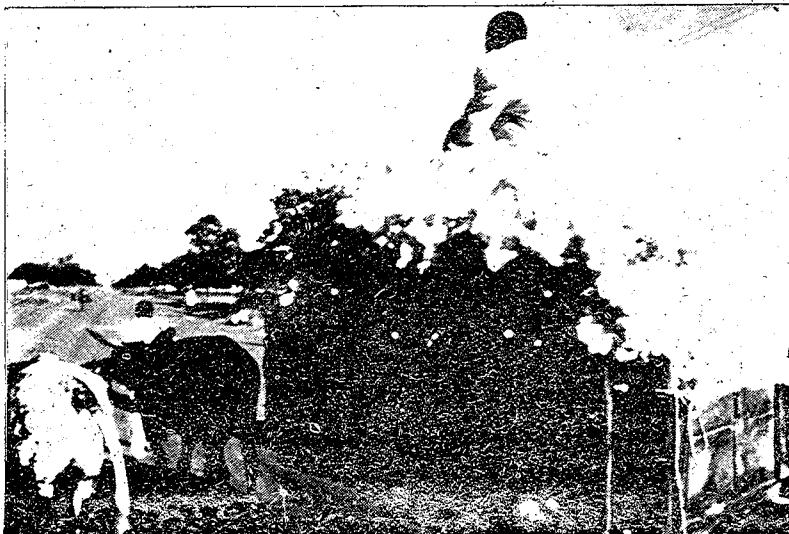
Baarake nōgōya in sinsinnen be : kōri sene, suman sene, baganbalosene, tiga a n'a nōgōnnaw sene, bagan lamo ani jiriw donni cikeda kono ma:

Seneke cogo fēn o fēn be nēsin senekelaw ma, o bēs be sifile san caman kōo, ninini siratēge kan, ka sōro k'a jēsen cikēduguwla. Mogominnu b'o nininiw kē, olu bēwele nininikelaw, a bē se ka kē cew walima musow ye. U bē baara kē ka nēsin geleyaw ma minnu bē sōro yiriwali sumaya i n'a fo :

* Sene siratēge kan : ninini bē se ka nēsin dugukolo laben cogo ma, walima nōgōdon cogo kerēnkerēnnen, walima senefenw ladon cogo, walima binbo cogo senefenw kōro ni bolola daba ye walima bin nagasifura.

* Senefen suguyaw sugandili : kōrisi kuraw sōro cogo minnu bu ka ca n'u sōro ka bon taari la. Dasi kuraw sōro cogo minnufukā ca anisumansi minnu be nē n'u sōro ka bon taari la. ninini be kē k'a dōn fana ni senefen suguya kura bōlenw ka banaw ni tīnefenw ma ca, ani n'u bē se ka baganw balo kosebē.

* Senefenw furakeli :

CMDT ni cikelaw b'i na fo jiri n'a fara bolonkoninjugu don yoro t'u ni nōgon ce

ninini bē kē ka senefenw tīnefenw dōn, ka fura suguyawn'u hakēdantige, walasa kā tīnefenw silatunuwalima k'unagasi, kakēn'u wuliwaatiwyē.

* Nininiw kuntaala tē kelen ye. Ninini janya n'a surunya bē bō senefen suguya la, walima geleya suguya - ninini kuntaala bēse ka san 3 walima san 5 sōro. Tuma dōw la, a bē se ka mēen, fo ka se san 10 ma.

Nininikelaw b'u ka sifilew kēkēnēfitiniw kan, u yērew bē se ka minnu sēgesēge kosebē, ani ka kōlosiliw kē ka kēnē ni fēn ninitaw ye.

* Jaabi minnu bē se ka jēsen ka kē iadiliw ye ka nēsin senekelaw ma, olu bē lase C.M.D.T. ma.

C.M.D.T. bē temē a ka cikelakōlidenw fē, k'o jaabiwsifileani ka nējiraliw kē senekela damadow fē. San folo la, sifileli bē kē senekelaw fē minnusigilen bē n'a ye. Baara minnu bē kē sifileli waati la i n'a fo : danni, ladonni, furakeli ani sumantige, olu bē waleya forotigi fē, cikelakōlidenw ka ladili ni kōlosili kōo.

* San o san, a bē nini senekelaw ni cikelakōlidenw fē, u ka taamaw sigi sen kan, ka

CMDT mōgo minnu ye sēbenni kē bōko in kōo
Madu Yusuf Sise
Adama Tarawele
Mamadu Jalo
Yusuf Jime Sidibe
Siyaka Jara
Nanpi Sanogo
Drisa Jalo

taa senefen kura sifilelenw hi nējiralenw laje. O bē kē walasa u k'a dōn fēn kura minnu bē sen na. O tāamaw senfē, nēfoliw bē kē taamadenw ye, fēn sifilelenw kan geleya minnu sōrola ani nafa minnu b'a la.

Nin baaraké nōgōya in bē CMDT, sene yiriwali ninini baarada ani senekelaw ce waati bēs la.

Seku Umaru tēbeli sene yiriwali ninini baarada nēmōgo CMDT bamako sēben in bayelmana bamanankan na Siyaka Jara ani Daniyeli kulubali fē ka bō kucala CMDT nēmōgoso la.

Jekabaara

Labolikuntigi	Tumani Yalam Sidibe
Sebennekulukuntigi	Tumani Yalam Sidibe
Sebennekulu	Bakari Sangare
Bakari Kulubali	Amadu Gani Kante
Nēgenw kēbaga	Bakari Kulubali
Nuhun Madani Tarawele	Nuhun Madani Tarawele
ko Banun	
Baarakēnōgōnw	
MAKOI, SNV, OCED	
Hakēbata:	
11 000	

Jiwoyosiraw kunbenni

Jiwoyosira ye mun ye?

Jiwoyo fanga bë se ka bonya walima ka dögoya ka kene ni jiginjigin cogoya ye dugukolo kan. O jiwoyow bë dugukolo sanfc bögötigë ka taa yoro werew la, ka jiwoyosiraw sen. Jiwoyosira ye ji teme yoro ye min dunya te teme santimetere 50 kan, döw b'a wele folon.

Jiwoyosiraw bë soro min?

Jiwoyosiraw bë ye tintindaw la, walima beløjindaw la, walima senekeyorow la. Jiwoyosira döw bë damine tintindaw la ka teme beløjindaw la ka forow cëtigë ka taa se kow ma. Jiwoysira döw bë damine forow kono ka jigin ka taa kow fe.

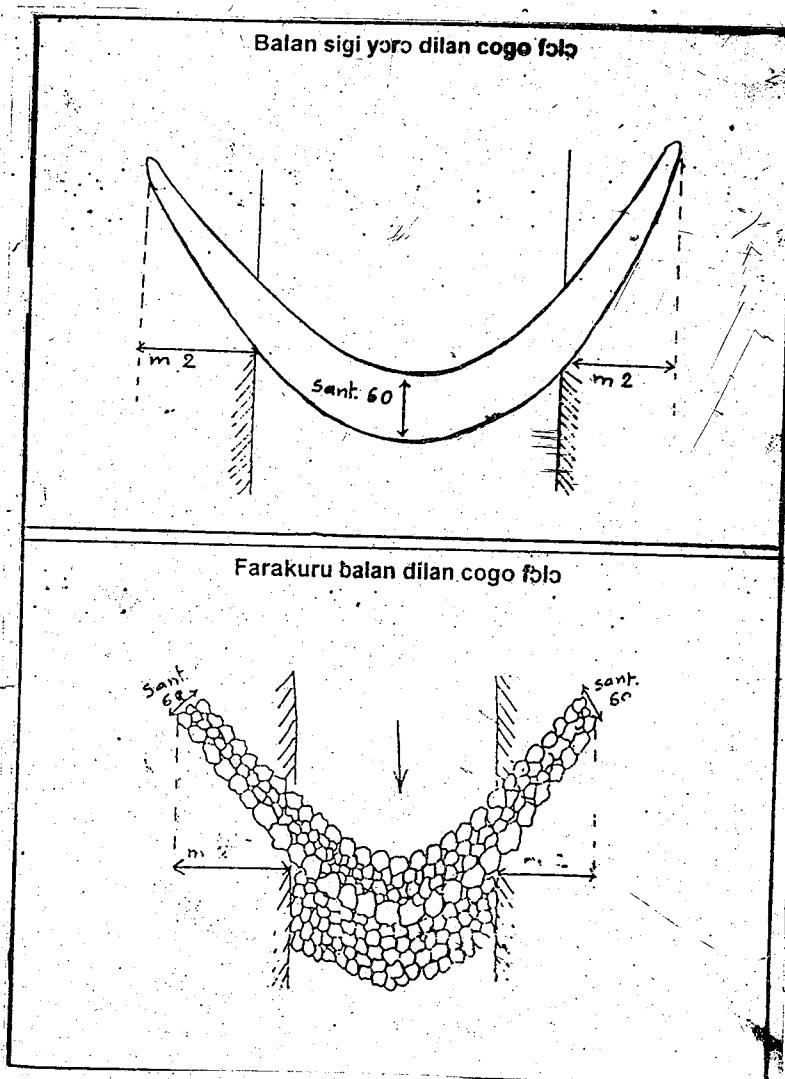
Jiwoyosiraw bë nogon kunben yorodowla, uwoyotë bë fanga soro ka tijenibaw ke forow kono. U bë ke sababu ye ka dugukolo nafamayorow ni nogow ce ka taa yoro werew la.

Jiwoyosira bë kunben ni mun ye?

N'an y'a kolozi ke jiwoyosiraw bë teme an ka forow kono, an ka kan ka feerew tige k'o jiwoyosiraw kunben walasa senekela ka soro kana dögoya.

Jiwoyosira bë kunben ni balanw ye. An b'o wele jiwoyosira kono balanw. U bë dilan ka jiwoyosira kono balamini. Balan ye suguya fila ye:

Foloyefarakurubalanye,

An k'an ka jibolisiraw laben...

o bë dilan ni farakuruw ye.

Filanen ye kala balan ye, o bë dilan ni nokalaw walima koori kalaw ye.

Jiwoyosira kono balanw dilan kun?

Balanw bë dilan jiwoyosiraw kono walasa ka jiwoyo fanga dögoya, jiwoyosira kana bonya ka dunya. u ka se ka bogo ni namannamanw kunben, jiwoyosira ka geren doonindöönin. Bin ni jirimisenw ka falen jiwoyosira kono.

Senekela ka se k'a yoro sené san nataw la.

**Farakuru balanw
Farakuru balan ye
mun ye?**

Farakuru balan ye farakuruw sogolonneyenka ke i n'a. fo banbe, ka jiwoyosira kono balamini.

**Farakuru balan 1
Farakuru balanw dilanni
nesigi baaraw**

Sanni farakuru balanw dilan don ka se, baara

damado ka kan ka ke.

I bë jiwoyosiraw kono na yaala, ka balanw dilan yoro sugandi.

I bë farakuruw donni k'u bila balanw dilanyorow la. Mogo fila walima saba ka kan ka soro a baara waleyali kanma cikeda la. Ni balanw bë dilan tintindaw walima beløjindaw la, dugumogow bë je k'olu dilan.

Farakuru balanw dilan waati

Farakuru balanw bë se ka dilan san waati bës la, nka, a waati numan bë damine zanwuyekalo la fo ka taa se zuwenkalo ma.

Farakuru balanw bë dilan jiwoyosiraw kono minnu kono dunya te teme santimetere 50 kan.

Farakuru balan dilancogo

A bë se ka dilan cogoya fila la:

Cogoya folo:

A bë dilan k'a ke koori kunkurun ye, döw b'a fo kalo tilance. I bë daba ke ka sira fila ci jiwoyosira kono, k'u ce ke santimetere 60 ye. Siraw ci, i b'u ci k'u ke koori kunkurunw ye. Sira fila cilénw kun bë teme jiwoyosira kono bonya kah ni metere.

Filanogonye

I bë farakuru misenw ke ka sira fila furance fa;

Farakuruw bë sogolon nogonkanocogola, fobalan

kundama ka teme jiwoyo sira kono dunya tilance kan. Farakuruw kana sogolonka jiwoyosira kono fa ka dalakeñe ni dugukolo sanfela ye.

Farakuruw sogolonen ko, i be farakuru misenw da jiwoyosira kono fo a ka metere kelen nogon hakebo, jiginjigin fan fe.

O be ke walasa jiwoyo cunto kana dingé tige balan kofe.

Cogoya filanan

A be dilan k'a tilen, ka jiwoyo sira kono balamini.

I be daba ke ka sira tilennen fila ci ka jiwoyo sira kono balamini.

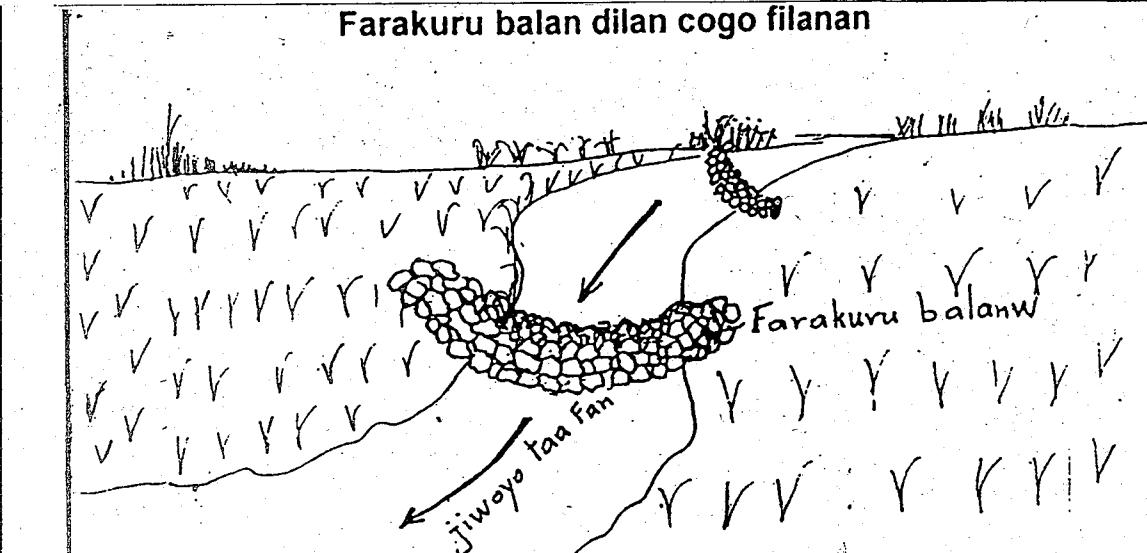
I b'a kerew ci ka yelen tintin fan fe ni metere fila nogon ye.

I be farakuru kunbabaw da sira folo kan ka nesin jiginjigin fan ma.

I be farakuru mankaninw da tintin fan fe, sira filanan cilen kan.

I be farakuru misenw ke ka sira fila furance fa.

I be balan sogolon o cogola fo a kundama ka teme jiwoyosira kono

tilance kan.

Balan dilanyoro jiwoyo sira kono

Balan folo be dilan jiwoyo sira damine yoro la. Ni jiwoyosira te damine foro kono, i be balan folo dilan i ka foro da la.

Balan kana dilan jiwoyosira kuruyorola, bawo n'o kera jiwoyo be sira were sen, walima a be balan ta.

Balanw ni nogon ce be se ka ke sen paara 15 walima 20 ye, k'a damine folo la ka jigin.

Ladonni

Forotigi be farakuru balanw ladonni ke. Nijiwoyo walima baganw ye farakuru minnu bo u no na, forotigi be olu sogolon u no kora la.

San o san samiyé donda fe, balanw ladonni ka kan ka ke forotigiw fe.

Kala balanw

Kala balan ye mun ye?

Kala balan ye kalaw sogoloneñye i n'a fo banbe, ka jiwoyo sira kono balamini.

Kala balan dilan kun?

Kala balanw be dilan jiwoyo siraw kono walasa jiwoyo sira kono kana bonya ka dunya. Aka bogonijama-namanwkunben, jiwoyosira ka geren doonin-doonin. Bin nijirimisenw ka falena kono. Senekela ka se k'a yoro senes san nataw kono.

Kala balan dilanni nesigi baaraw

Sanni kala balan dilan don ka se, baara damadow ka kan ka ke:

I be jiwoyosira kono yaala, ka balanw dilanyoro sugandi.

I be kalaw donni k'u bila balanw dilanyorow la.

I be bolow laben minnu janya be santimetere 50 bo.

Mogo fila walima saba ka kan ka soro a baara waleyali kama.

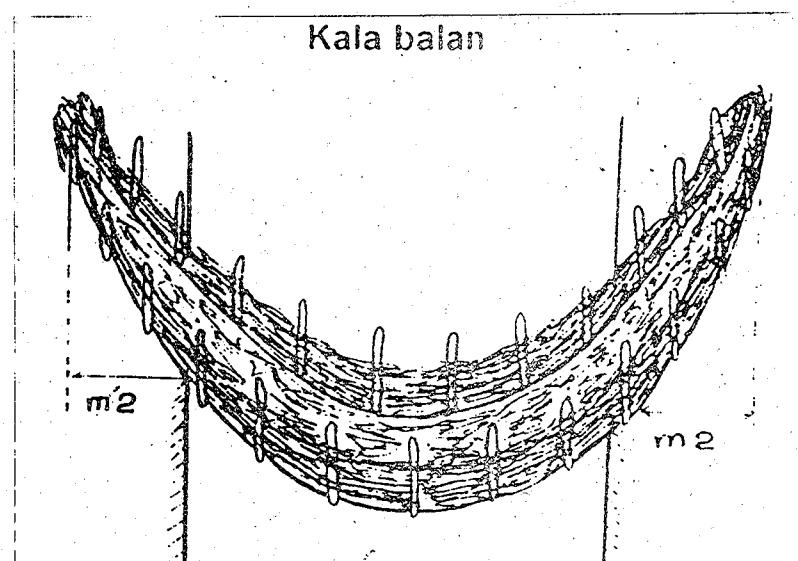
Kala balanw dilan waati an'u dilanyoro

Kala balanw be dilan samiyé donda fe, awirilikalo walima mekalo la. Kala balanw be dilan jiwoyo siraw kono, minnu kono dunya te teme santimetere 50 kan. A be se ka dilan senekela bee fe, u ka foro jiwoyo siraw kono.

Kala balan dilancogo

I be sira fila ci jiwoyosira kono, k'u ce ke santimetere 60 ye. Siraw cito, i b'u kuru k'u ke koori kunkuruw ye. Sira fila cilinw kun be teme jiwoyo sira kono bonya kan ni metere 2 nogon ye. Sira min be tintin fan fe, i be bolow gengen o kan folo, k'u ce ke santimetere 40 nogon ye. O ko, i be bolow gengen sira filanan kan, k'u ni folo fo nogon ko. Bolow ka kan ka tilen nogon ma.

I be kalajanwa k'olu defe bolow ni nogon ce sira fila in kan. Kalaw be defe fo ka se bologengennew kundama

... ka balanninw dilan an ka jibolisiraw kunna ...

ma.

I bë kalaw ke ka sira fila defelen furance fa. O kò i bë taama a kank'a dasini senwe. Balan cemance ka kan ka jigin ka teme kerédaw kan.

Kala balan dilannen kò, baganin walima wagaje bë se ka turu a kerefe, n'o koro la, o bë kalaw no ta, bawo balaw bë toli san kelen kono.

Balan dilanyoro jiwoyosira kono

Balan folo bë dilan jiwoyo sira damine yoro la. Ni jiwoyo sira te damine i ka foro kono, i bë balan folo dilan i ka foro da la. Balan kana dilan

... n'o kera an ka dugukolow bë ne, awa sene be a kunbo an bolo

jiwoyosira kuru yoro, bawo n'o kera, jiwoyo bë sira were ta, walima a bë balan ta.

Balanw ni nogon ce be se

ka ke sen paara 15 walima 20 ye k'a damine folo la' ka jigin.

Ladonni

Forotigi bë kalan balanw ladonni ke. Nijiwoyo walima baganw ye yoro minnu kari, a bë olu dilan.

Sében in bayelemana Siyaka Jara ani Daniyeli

Kulubali fe

ka bo Kucala CMDT

nemogosq la.

Agiri metewo ni cikclaw ani CMDT ka baarakənogonya kiimeli

Sanjiko geleya min kera san 1970, o ye jamana nemogow bila ka hakilinan kuraw sigi sen kan. O hukumun kono, agirimetewo sera an fe yan. A kabaaraw nesinna waleyaw ma, minnu b'a to cikclaw b'u ka baara ketaw boloda ka ben sanji nata hake, an'a nacogo ma walasa o ka ke sababu ye min be se ka na ni dun ka fa ani soro sabatili ye jamana kono.

C.M.D.T. mara la, dugu damado sugandira, san saba temenen kono, minnu n'u ye baara ke nogon fe. Baara kiimeli kera kucala, semineridosenfe, k'a ta kalo 4 nan tile 22 la k'a t'a bila a tile 25 nanna. Kiimelikonoona na, jateminne kera, fe damadow kan :

- baara waleyacogo cikclaw fe.

- kunnafoni soroli n'a waleyali ye yelema min don cikcogo ni sorow la.

- geleya min sorola baara kono

- Feerew minnu be se ka sigisen kan ka netaa sabati. Tile damado in kera hakili jagabò ye yoro folenw kan, cikclaw, tekiniyen ani agiri metewo mogowfe. hakilinan kunbaba minnu soro la olu ye:

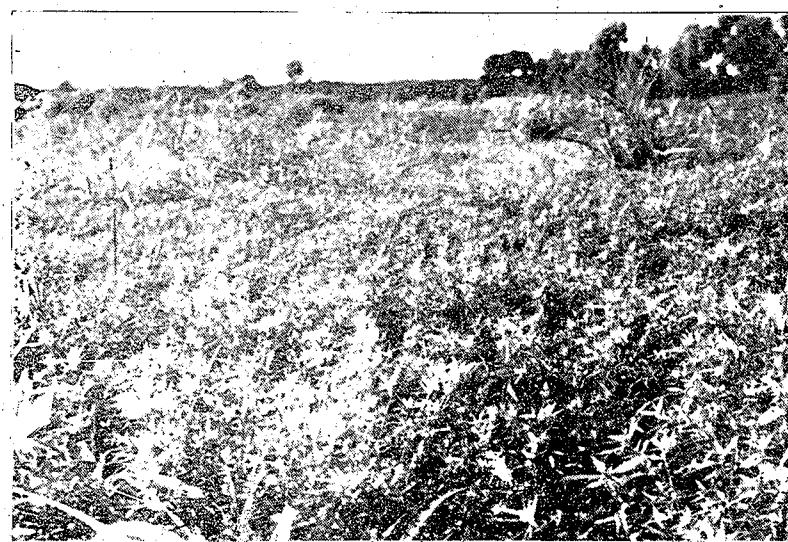
1 - kunnafoni dili samijne kan kabini a damine

2 - ka da yorow cogoya kan, danni ke waati foli

3 - musow kalanni n'u sen donni baara la

4 - agiri metewo jensenni dugu caman kono

5 - cikclaw ni lakolidenw

Ni sanji nacogo kolsira ani k'a labaara, an ka san baaraw b'an nafa

kalanni.

6 - gafew labenni ka baara nefs kosebe

7 sumanwka bana döwnefoli nogonye senfe netaa sira misenw pereperelatigera.

O de la, bëe ye dugawuw, ke baara nafa sabatilen soroli koson Mali fan bëe kono.

Umaru Kulubali
Joyila cike kafo
Fana mara la

BUGUNI KOORISENE BAARADA BAGANLAMARA BOLOFARA

Fantorolan tajima

Fantorolan bē seba nonabila fanw toroli la, k'o sababu ke a kōnōna funteni ye. A bē fan caman toro, ka seden caman soro.

A labaaracogo

A labaara ka nogon. I be lanpan tugu ka sigi a kono. O be ke sababu ye funteni ka lamara a kono tuma bēs.

Funtenti caya n'a dōgoya bē bo lanpan yeelen layelēli n'a lajiginni na.

Cencen sumalen minen minb'a kono, o be ke sababu ye ka sumaya basigi ani ka fanw bayelēmali n'u toroli nogoya. O dunya b'a ta santimetere 2 fo 3 la.

A labencogo

A n'a suguya kanma, k'a ta fan 70 la fo fan 100, a be se k'o toro.

Lanpan wéri ka kān ka sanuya tuma bēs.

Fantorolan bē sigi yoro datugulen, yoro sumalen ani fine t'a soro yoro min na.

A kōnōna funtenin ka kan ka ke degere 2 fo 3 kono, walasa k'a kono funteni danma kejen.

Fanw sugandicogo

Fan minnu dali ma tile 2 bō ani minnu datuma temenna tile 7 kan, olu mankan ka don a kono;

- Fan minnu ka kunba kojugu ari minnu ka dōgo kojugu olumankanka dona kono. A kana ke fanw ye minnu yere fununen don,

minnu negeman don ani minnu fegeman don walima perenda bē minnu na.

- Aw kana sekorobaw ni sedangaw fan don an ka fantorolan kono.

- Aw kan'a ke fanw ye minnu kusukulen don.

Fanw sigicogo fantorolan kono

Bololata

U be sigi sira ni sira pilato kono. I be taamasiyen bila ni kiriyon ye fan kelen bēs kan walasa k'u ne jugu n'u ne numan danfara.

A kana ke ni kiriyon jima ye. I be fanw dabolo yelema sogoma ni wula.

U yelemacogo were

I be fanw sigi-sigi fanbilayoro kalaw ni nogon ce n'i b'a fe k'u yelema, i be fanbilayoro taa ka segin doonin-doonin sogoma ni wula.

N'u ye tile 18 soro, u te lamaga tugun.

Fanw kolosili

N'u ye tile 7 soro, i be se ka fanw laje n'a y'a soro u bayelēmana. O keto, i be dibimayoro do jini ka fan kelen-kelen yanga torosi do yeelen na. N'iyetomifinman ye min na jolisiramisenw bilalen don min na, o b'a jira k'o bayelēmana. Nka n'iye minji sanuman y'a kono, toro t'a la, o b'a jira k'o ma bayelēma. Olü be se ka dumu.

Toroli

K'a damine tile 20 fo 21 na sedenw bē fan foroko kōnōn'unomiye. N'okera, i be pereendaw ye fanw na. N'o kera i be fantorolan kōnōna funteni kolosi n'a yelennen don. I ka kan ka minkeola, oyeka fantorolan jiminien lafa ni jiwolokolen ye, ani k'a fine dondaw dayelē. O waati la, i kana to ka fantorolan dayelē. A bē to tenfofanwbes ka bantrola.

Ni fan minnu torola u tile 18 ni 19 nanna, o b'a jira ko

fantorolan kōnōna funtenitun ka bon. Nkanifuntenidesera a la, u be toro u tile 22 nan.

A ladoncogo

Ni fanw bēs banna torola, i be fantorolan ko.

- Ka fansigilan labo k'a josi;

- Ka fantorolan kōnōna ko ni zawieliyi walima gerezili ye. O hake ye suma ne 1 ji suma 19 na.

N'o banna i be fantorolan sigi tile la tile 2 kono.

**Ka Jekabaara kalan,
o ka ni.**

**Ka Jekabaara san
k'a kalan, o ka fisa.**

**Nka ka Jekabaara
bakurubasan k'a
kalan, o de nogon te!**

An ka kalan ke barisa kalan ka di; an ka
kalan ke barisa kalan nogon te; an ka
kalan ke barisa kalanbalibonena!

Situlu dilan: musow ka baaraketa nafama

Sisun ye jiridenta ye min bë falen dugukolo neemamaw kan. A bë denni damine a san 12 ni 15 nan kono. Sisun san 20 nan kono, a ka den keta bë caya. A sorojorow ka ca Malijamana kono kerénenkenya la a ka ca woroduguyanfan duguw kono.

Forokenewo jiritigew senfe, sango bë ke sisun kunna. O ye wale ye min bë taa musow jiminsira fe bawo olu bë sidenw tömö mekalo ni zuluyekalo kono.

Siden bu molen bë dun. Tuma döw simbofe feerenka o jago waati kuntaala ka surun.

Sikolo tulu bë bë k'o ke situlu ye. Situlu neci ka ca kosebe, bawo a joda bë tobili, menenfén, fura, farikolomuntulu ni safuneko la.

Sisun ma ka di jiribaaralaw ye k'o sababu ke a jiri kologeléya ye bubagaw ma. Finfin numan fana bë bo sisun na.

Sitomo ye baara nafamaba ye togodala musow bolo. Situlu ye sisun nafaw ro barikamaba ye.

An ka togoda bëe n'a ka situludilan feerew don. O feere bë tali ke musow ni nogon ce siraw lahalayaw la, ani feerew yere cogoya. Togodala musow bë situlubo baara keli damine kabini u denmisenna. Sisan körbayali dörön de bë se ka u bolo bë baara in na. Ni tali kera situlu dilancogo caya kan (yoro bëe n'a ka dilancogo don) a bë se ka fo

In'a fo safunedilan...

kosituludilanni sigida ladaw dulonnen don nogon na.

Sigida döw kono, situlu dilan ye kenyere ye baara ye k'a soro fana döw kono musow bë jekulu dilan a kanma. O yorow la, situlubo ye a danma jenajeko ye musow bolo. Bawo u b'a baara ke tegefokan ni dununfo kan cema walasa ka baara degun n'a kewaati kuntaa janya latemen u yeres kan.

Situlubo jamaiakena ka bon. A nafa folo ye baara degun fegeñyali ye jekulu mögöw kan, o temennen ko abedonniyalabangemusow ni nogon ce, ka hakilinan falen-falen don u ni nogon ce. Situlubo jekuluko donna musow kun ma yoro döw la ka se hake la fo k'a ke bali ye baarakeminen sabatilenw ladonni ma sigida kono. K'a soro o baarakeminew ye situludilan nogoyalanbawye. Obaarakeminen sabatilenw döye koloimansi ye. Nin ye geléya ye, min lakolosira Welesebugu sigida kono

Porofedi ni CMDT ka segesegeli, jekulu mögöw fe.

Ladala situludilan kecogo Ladala situlubo kecogo bë senna halibi.

Utikalo ni setanburukalo ye situlubo waatibaw do ye. Sumantigew kofe, situlubobë ke fana. O b'a jira ko sikolo tömonnen bë mara ka waati ke. Situlu ne sababu bë bë kolo lamara cogo la. Sikolo maracogonafa kabon bawo situlu ne sanuya, a diya n'a kasa cogoya sababu bë bë de la. Yoro döw la, kolo tömonnen bë ke dingë kono walasa k'a fara n'a bu latoli. O kofe kolo bë wusu ka soro k'a laja. Kolo minnu bë lasagon o cogo la, tuma caman olu situlu bë kunaya. Sikolo lasagonko numan baara folo ye wusuli ye ka soro k'a laja. Kolo jaien k'o, a bë woro, ka soro ka kolokise wusuyanni baara tökewaati ce.

Situlu dilanni mana damine kolodenw bë susu

kolon kono k'u mugu bë walima k'a ci-ci. O k'o, kolodenw bë jiran barama kono ka soro k'a mugu bë. Sigida döw la, koloden te jiran wa a susuli bë dan susuliko föl ma.

Koloden sili k'a nuguya

Kolodijulen bë ke wugula k'a si ka soro k'a baron kolon kono, fo k'a ne jeya. Sigida döw la, o te ke. Yenkaw bë jiggin de ke kolodijulen na k'a lajeya ka taa a fe.

Tobili

Kolodijulen kunnajijeman bë ke barama kono k'o goninya waatidanmadökono o bë yelen ka tobi (sanga kelen nogonna kono). O la tulu fogonnen bë soli ka ke minen jelen dö kono ka sigi walasa a ka sumaya ka simin. Situlukene bë meleke furabulukene la yoro döw la. Jatemine kelen döw y'a jira k'o bë sege ke situlu la.

Porofedi ka segesegeli kelen dö y'a jira ko musow bë nogondemen ni tilela baara ke nogon ye. Jekuluw ka situludilanbaara kunkan, segesegeli kerénenken kera walasa ka jekulu muso kelen-kelenna ka waati baaralen hake, baara töö n'a kewaati kuntaala danma dö. Segesegeli in kera Kapala sigida musow ka baarakewaati kuntaala n'a nafa lahalaya kan. Min kolosira o file:

Kolokise kilo 45 bë labaara muso 12 fe. K'a ta baara damine fo a kolonkalan ne laban, muso 12 ninnu bë

sanga saba de baara. O be ben u kelen-kelen bëe ka sanga kelen ma n'o sigiyoro mara 12 la, baarakewaati bë ke sanga 36 ye.

Kolosili wugu la: o baara bë ke sanga kelen x muso 12.

O baara kewaati bë ben sanga 12 ma.

Kolo baronni kolon saba kono. O baara bë ke sanga kelen x muso 12. O be ben sanga 12 ma.

Kolotigi kelen ka kolo bë tobi sanga 2 kono.

Situlu hake sorolen ye kilo 12 ye. Walasa ka situlu kilo 12 bo sikolokilo 45 la, sanga 62 de ke baara la.

GTZ ka situludilan feere

Walasa ka situlubo nogoya, masinw bë yen kolo bisili kanma minnu do ye sikolosimasin ye.

O baarakeminen in ladonnigelyara an seyorow kono, bawo a ma darajaba soroin'a fosituludilankecogo koro feere. K'a soro sikolosimasin ye bololamaisin de ye, kolo nooni ni kolobaron te ye min ka baaraw kono. Aleb'o donib'o musow kun. Situlubo be nogoya wa do be fara a tono kan.

Cepaze ka feere balokenesi masin (Mo Karite)

1990 san na, CMDT ye balokenesimasin sigi Sokurani sigida ni sugunba sigida kono ni "Cepaze" ka demen ye. I n'a fo a togo b'a jira cogo min, balokenesi masin ka baara nessinnen don sumankenew, jiridenw ni sikolo de ma. Susulikelan, jigonyalian, nooniikelan ni mosilikelan bëe ye minenw ye minnu bëe balokenesi

...situludilan fana ye musow ka nafasorobaara belebele do ye

masin kono. A ka situlubota ka ca ni ladala situlubo ta ye, wa musow ka baara dan ye kolo tomoni n'a wöroli ye.

Situlubo kunkan segesegesekelen in senfe, sokurani balokenesi masin kolosira tile 15 kono.

Masin in baarakcogo koson (lajalitile funtenimasin na, muguboli nijigoni na dajili bëe bë ke masin in kono) a jateminen a k'o a bë se ka kolo kilo 84 nogon na baara. Masin jigonyalian bë se ka sitululitiri 26, 1 nogonna labo. Sokurani ni Sugunba sigida masinw donsan fologelyara kosebe bawo a benna ni kolo dese waati ye min kuntaala janyara doonin. O temennen a k'o, sigida n'a lamini musow ye kolotomo jekulu dilan ka kolo tomo k'a doni.

sebekoro banbannen don situludilan kecogo koro sira kan, wa nogon faamubaliya tun b'u ce. O wale y'a to ZAERI caman sen ma ye masinko in na. Masin fila ninnu na, Sokuranin sigida ta döron de tun bë baara la 1994 san kono. Nka a ka soro fanba tun bë bo suman sili de la. O waati fana la, sigida tun ye tigadegé dilan damine walasa k'o feere. O kera muso jekulu in ka soro da mankannin ye.

Cesiri ni timinandiya ani nogonyew kofe, sigida musow ye taali damine balokenesi masin na 1995 san kono. Sigida n'a lamini musow ye kolotomo jekulu dilan ka kolo tomo k'a doni.

Balokenesi masin ye baarakeminen sabatilen ye min ye a filebaga be kun mina nka, a lasoroli musaka yangalendon. Alabaaratono soroli fana te ne jekulu barikama ko (muso 40 nogonna) ani kolo caman walasa masin ka se ka sanga 750 baara san kono.

Sigida werew musow be k'u sendon balokenesi masin ko in na, an jigi dalen be o wale kan walasa o ka ke sababu ye ka na ni jekulu sabatilenw dilanni ye minnu be na masin in ladon sigida ladala minenw ro.

Ajira la ko situludilan feere sabatilen soro ka bon ka temen an ka feere koro ta kan. Nka, an ka o feere koro ye masin ninnu laseli bali sigida döw kono.

Balokenesi masin in cerinni CMDT fe sigida tow kono, o sababu be bo a kunbenko n'a daraja la sigida fila ninnu kono.

An ka situludilancogo koro baara degunw ka bon. Masin be ke sababu ye k'olu sebekoro nogoya.

Masin ninnu suguya ka ca. Suguya sugandilen ni musow ka jekuluw labenko numan be se ka na ni nogoyaba ye sigida kono situlubo la.

Faso fangabolo fana ka kan ka labenw ke sisunw lakanani kanma walasa musow ka tono soro situlubo la. Situlu jagosiraw dilanni ni situlu songo sigili fana be musow ka soro jiidi.

**Jalola Jeneba Sisuma
Porofedi pemaa CMDT
Sikaso
Bayelemabaga Bakari
Sangare**

SOZA bayεlεmacogo ka kε sunbala ye

Ñebila

Kucala C.M.D.T ye soza bayεlεmacogo yiriwa a ka mara cikεduguw la. Musow ka ñetaa sira bolofara min sigilen bε kucala, o ker'a sababu ye ka baara in ñejira dugu musow la, walasa ka nafεnkow ñögoya. Musow bε se ka soza sunbala feere, o siratege la a b'u ñemə wariko la, ani ka ga kono musaka ñow ta.

Soza sunbala ye mun ye, a bε bo min ?

A sunbala bε dilan ni seneñen ño kiss ye. O seneñen tøgøye ko SOZA. A sun bε i n'a fo sosun, a bε den i n'a fo so kiss 2 walima 3 bε soñofara kelen kono.

Musow bε soza kiss ta k'a tobi, k'a bayεlεma ka kε sunbala ye. Soza sunbala bε in'a fñerékolø ka sunbala. A bε don na la Balofenw caman bε soza sunbala la, minnu bε adamaden Farikolo nafa.

Soza suguya ka ca, nka, suguya saba de bε yekacaya anfεyan. U bε se ka sene yøro caman na, minnu ka sanji hake bε se milimetere 800 ma walima ka teme o kan San kono. Sozasun bε se k'a ta tile 75 la fo ka se 115 ma, ka kε ña suguyaw

kono..

Soza sunbala dilankun

- Soza sunbala dilan kun ye ka ñonabilo soro ñere ka sunbala la, cike duguw la.

- Ñere denbaliya ka tugu ñögøn na san o san, o kera sababu ye sunbala te labolike duguw kono. A kñosila k'a ye ko, sunbala dilannaw bε ñeremugu, walima tiga nagami ñerékoløla, k'oke sunbala ye. O sunbala man di, a kasa Fana mandi.

Soza sunbala dilankun ye, walasa ka nin geleya kofolenw kuben. A dilan kun ño Fana ye ka nafa don soza sene na an ka cike duguw la.

Musow ka ñetaa sira bolofara jøyørø :

- Musow ka ñetaa sira min bε C.M.D.T. la, o ka baara ye ka musow kalan soro yiriwalisiratègewkan. Soza dilan sen bε o la, bawa soro te se ka yiriwa balo numan kono.

- An bε waati min na sisán, soza sunbala bε dunga caman kono. Muso ñow kalanna soza seneñogo la u ka gaw kono. Cikeda ñow ye soza forowbøuka dunni kama, bolofara in ka lajini kono.

- Soza sunbala dilancogo ñejirali bε kε bolofara in fe waati ni waati walasa mógo caman ka

famuyali soro.

Soza sunbala dilan cogo :

- bε daga sigigakurunw kan. I bε ji don daga kono, ka kε ñe ni soza hake ye. I bε tasuma don daga koro fo ka ji wuli. Ni ji wulila, i bε soza don daga wuli ji

la, k'a tobi fo a ka mo.

- Soza mñen kono, i bε don ji suma na k'a tereke walasa k'a fara bo a la, k'a ko, k'a je.

- Soza kolen kono, i bε daga sigi tasuma kan, ka ji don a kono. Ni daga wulila, i bε soza kolen don

Kamiw ka mulukulibana keleli

Sew ni kamiw furakeli bε soro yiriwa CMDT, bagan furakel ñemogoso, kεnyεrεye bagan furakelaw, seneñelaw ka ton, semaralaw ka tonw ani baganmara jekulu tøw... bε awkunnafon i sew ni kamiw mara konuman kan. U jemakan ye ka se ni kamiw bana silatunu.

daga kono. I be sege dooni don a la, k'a tobi miniti 30 walima 4 haké kono.

• Oko, i be soza yelema segi kono walasa jika joo ka bo a la.

• I b'a yereke minen do kono walasa a ka suma.

• A sumalen ko, i be mana da segiju la, fo ka yelen kerew fe doonin. Ni mana te i bolo koro, i be furabuluw da mana no na walasa fine kana don segi

ju fe. I be soza bao o kan.

- O ko, i be bugurijs tenten a sanfe, ka kejne ni laadaw ye, i be kelekelle den 3 noggon d'a kan, i n'a fo nerekolo ta be ke cogo min

- segi sanfela be datugu kosebe walasa fine kana don a fe. I be segi ta k'a bila so kono fo ka se tile 2 walima 3 ma.

- Tile sabanan ib'a labo so kono, k'a si wugu kan.

A silen ko i b'a mo k'a ke sunbala kunw ye, o temenen ko, i b'a ja tile la, tile 5 fo tile 7 ma.

N'i b'a fe K'a mugu bo, i be soza bo segi kono, k'a yereke tile koro deben kan walima fen were kan, don folo.

- Don filanah, i be soza jalen don daga kono k'a jiran. A jirannen ko, i b'a susu kolon kono, a susuto, i be se ka jaba jalan

jirannen fara a kan; k'o mugubo.

- Nin ye soza sunbala dilan cogo ye.

**Madamu Kulibali
Nantenen kulibali**

**Seben in bayelmana
Siyaka Jara ani Daniyeli**

**Kulubali fe
ka bo kucala C.M.D.T.
uemogoso la.**

Koorifuraw bagaji donni n'u pereperelatigeli

Koorigumann'a caman soro sirilen be koori foro cike cogo n'a ladonko numan na. Furakeli joyero ka bon o hukumu kono. CMDT y'a cesiri ka furaji suguya caman nini ka bila cikelaw ka bolo kan. O furajiw be n'u joyero don.

CMDT be furaji kulu saba feere

- bagajiw be feere gongonin walima bidon kono.

Kulu folo : taamasiyen bilenman ni binkene be sebenfura kan minnoroen be bidon walima gongonin kan. O bagaji be koori buludunntumu ni dendunntumu faga.

Kulu filan : taamasiyen bilenman ni bulama be sebenfura kan minnoroen be bidon walima gongonin kan. O bagaji be koori dendunntumu faga, ani fenjenama minnu be koori

bulu ji susu

Kulu sabanan : taamasiyen bilenman, binkene ni bulama be sebenfura kan minnoroen don bidon walima gongonin kan. O bagaji be koori tijenri, fenw be faga. Bagaji, furajiw donni wajibiyalend don cike la be ma, sanni ka koori furakeli damine.

Furakeli mankan ka ke ni bolo benna bagaji min ma, n'o kera i ka furakeli te mago ne.

Duguyiriaton magasantigiw ka kan ka segesegegeli ke kabini minen jigin waati, n'a y'a soro bagaji nininenw dafalen don ka da taamasiyen ninnu kan.

**Erene Dakuwo Fana
CMDT
kalan bolofara uemogoso 2
nan**

Nakobaarabilama Mande dugudow kono

Nakobaara ka ni, nafa b'a la kosebe, a be se ka du musaka tali nogo ya wa nakotigi makomisen caman be ne n'a ma ke geleya ye. Mandekaw cesirilen don kosebe fen minnu seneli la nako kono, o kumbabaw file nin ye : mangoro, namasa, bananku, manje, lemuru (lemuruba ni lemurukumunin), buyaki, somo ; ninnu ye fenw ye, warimafenw ye mandekaw be minnu sen u ka nakow kono kerenerennya la ce nakow.

Mande musow ka nakofen seneta dow file nin ye : jaba, tamati, ngoyo (jagarobulu) borbulu, su, salati, pomutere anikarotin'a, nogonna caman wew. Nin fen ninnu bee ye warisorefenweyemusow bolo. Mande dugu caman kono bi jekabaara, je-ka-fokeracew walima musow fe ka nin baara ninnu sigi sen kan, nka a kolosilen don ko baara ninnu ma faamu kosebe. An baden mandekaw, mogo te se ka dije ko in bee sidon. An cikelaw (senekelaw) an de hakili ye k'an be fen bee kalama, Ala dun ma an bee garisegc ke kalan na. Mogo, i hakili diyara cogo o cogo min ye do kalan o b'i ne. Nka, dow ma son o kuma in ma. N badenw, minnu ma son kuma in ma unegennendon. Ank'aka lasigidenlamen sen sira fe, n'u ye min fo an ye an k'olabato, an ka netaa n'an k'afa b'o de la. Namasasene kera fadenya ye an bolo.

Mogowta jinik'afaamu, bee donna a la.

A kera sa, ni min ta kene dalen (namasa foro) cayara min ta ye, camantigi de be nef. O'ta ye n badenw k'ijo k'i bolo da i ten na k'o fo. Nin

Mamadi Keyita n°2

bilasira. Seriusida min sigilen don an feyan o baara kama o ye "operasiyon otivale" ye. Olu be cikela ceman'n'a musoman ka bila la mande kono, i sera u ma su ani tile a lasigilen b'i jaabi fo k'i nimisi wasa. N baden mandekaw, mogo te se ka dije ko in bee sidon. An cikelaw (senekelaw) an de hakili ye k'an be fen bee kalama, Ala dun ma an bee garisegc ke kalan na. Mogo, i hakili diyara cogo o cogo min ye do kalan o b'i ne. Nka, dow ma son o kuma in ma. N badenw, minnu ma son kuma in ma unegennendon. Ank'aka lasigidenlamen sen sira fe, n'u ye min fo an ye an k'olabato, an ka netaa n'an k'afa b'o de la. Namasasene kera fadenya ye an bolo.

Mogowta jinik'afaamu, bee donna a la.

A kera sa, ni min ta kene dalen (namasa foro) cayara min ta ye, camantigi de be nef. O'ta ye n badenw k'ijo k'i bolo da i ten na k'o fo. Nin

bee ye karisa ka namasaforo ye. E dun te se k'a baara matarafa nafa t'o la. O ye baara fuu de ye nafa fosi t'o la.

An k'an jija ka baara nafamaw ke doonin sa, k'an demebagaw lamen, o de ka fis; an ka netaa ni an ka nafa b'o de la. An kana baaraw ke an kunfe tugun, o waati temenna. A kolosilen don k'a fo mande dugu dow kono bi soonin geleya be don o duguw kono, mogo be se k'a fo ko : a geleya daminenka ka ban yere. Geleya min ko don n'an mandekaw ma feere nini joona k'a kunben, mogo o mogo ko, k'i ka fen t'a la, o bee be a ta doonin sorca k'a to caman bila kerefe.

Mandekaw

Namasasene tijenino yera mande dugu caman kono kabini san 1994 bantumafokana sesan 1996 kalo 5 nan ma, do de be ka fara namasasene sinsinni kan, wa do be ka fara baloko geleya kan. Baloko geleya doront'e, jurufana be ka caya senekala kelen ninnu na.

Namasasene, a ma fo ko a ma ni, a ka ni, wari be sorca la, nka kana son fewu ka namasaforolatemeforola. Mogo kana i yere negen an fe yan bi k'i be se k'i ka du balosoronomasala, musaka tow ko ts, du balo doront'e sorca abada. N'i dun y'a menko dutigi kumakan be men a ka du kono i sera u balo de koro. N'i ma se balo koro bee ke a yere ka dutigi ye. Ni min ye min diya o b'o ke.

Mun de nana ni o bee ye ? "namasasene" nejinibali bee ko : k'i ni ta nako, bee kelen b'a fe ka mobili san namasa songola. Yorodowla fana olu ye foroba namasaforo da, duden bee be nini o namasaforo kono don o don, nines kera niforco ko pewu. O labanna cogodi dukonmogo bee jigi dalen don namasaforo min kelen kan, o bee nana tijen baganw (misi) fe don do. O kelen, geleya nana wa a ma na ?

Mogo ma niforco file fosi ye namasaforo koro, o Namasa fana bee nana dun bagan (misi fe).

Jateminbaliya ani kodonkojugu de nana ni nin bee ye. E dutigit, kinfoyoro tala i bolo, nefoyoro tala. Namasasene ye dow ka je sinsin k'un kongo pewu. Kadou ka je waraka, Ku ke kelennamogow ye, ka kelennabaara sinsin ka tila k'u kongo.

Mandenkaw an ka nakoko te se ka sabati abada n'an ma feere tige baganw ka yermabilia la tilema waati n'oyenakosene juguya tuma do ye.

E ye nakotigi ye, i ye misitigi ye, i be se ka mun de fo walima ka mun de ke. Maninkaw, ko : ko ni faamamisi ye faamajonimi ko kiiti banna.

Aw baarakelognon n'aw badenke kumankandon A'ni ce

**Mamadi Keyita n°2
animateri don ka bo
Karan Bilindo Narena**

MALI NTOLATAN

Joliba ntolatanton ye Mali jenajew masawolo bëe yalon

Mali ntolatan san 1995-96 jenajew hukumu kono, joliba ntolatanton y'a ta ke "ba faa nikilicye". Tonjana-nini ntolatanw jenajewo folen ko a fe, joliba ntolatan tonye Mali kupuba fana yalon ka bo ton tow ne kan.

Karidon san 1996 san Zuluyekalo tile 21, joliba ntolatanton cedenw ni Esitadi ntolatanton cedenw ye nogon dere ntolatansan 1995-95 tonjana-nini ntolatanw laban kadara kono. Nogonkunben in kera Peresidan Modibo Keyita Togo la ntolatan kene kono. Nin don jamako ma ke ko dennis ye nka, ntolatan duman kanubagaw fura ujigi ko Bawo nogonkunben in ntola ma tan ni saramaya ye wa kele bora a la fana "ko dili dan ye yerebakun dili ye". Bamananw ko ten, Joliba ntolatanton cedenw ni Esitadi ntolatanton cedenw ye nogon kunben damine ni barika ni dusu ye nka ntola ma basigi cogo si. Tuma min Esitadi ceden Seyidu Sako ye nogon kunben kuru fole keru joliba celu kono ka ben ni wuliko folosanga 31 nanye, Mankan wulila fere kono. Joliba ntolatanton kanubaga do sigara kuru in jeya la. O la ale ye fere lamini sinsan kosaqon ka na mankan ci kera dafe filo joia la kabakurunfilli tugura o wale la. Fere cemance fillajola wajibiyara ka ntola lajo. Sanga 20 kofe ntolatan damineha kokura. Nogonkunben wuliko filanan kono, Dede Tanbura yelenna fere kan Joliba ceden Seki Sidati nona. O kelen

Mali ntolatankupupana 36 nan tabaga kera Joliba ntolatanton ye

Sumayila Kulubali, Yaya Disa ni Bobu ye daga sigi Esitadi ntolatanton cedenw da la. Cedenw ka cesiri tono ma men bawo ce saba ninnudo dasira ka bin jo masurunya. Tuma min o fili latilen ntola dara, Sumayila Kulubali nana o dasi ka fili Esitadi celu kono kuru kera kelen ni kelen ye. O waati de la joliba cedenw nana wuli o la uye do fara u ka cesiri kan. Wuliko filanansanga 44 yere kono, joliba ntolatanton ceden waane Sumayila Kulubali taara kuru filanan kerun Esitadi celu kono. Esitadi ntolatanton cedenw y'u bila ufilan'udebeli tamamenensi ma bo bawo joliba ntolatanton cedenw y'u sebekorobanbanuwoosikan.

Dogokun kelen nin sanfesara inceli kofe, Joliba ntolatan ni Ereyali ntolatanton cedenw ye nogon

dere Mali kupuba 36 nan yalonnne kene kan karidon, san 1996 zuluyekalo tile 28 don, ntolatan kanubaga bayirika Caman ne koro. Sumayila Kulubali n'a tongoiw y'u sekun'u don ko fense Peresidan Modibo Keyita Togo la ntolatan kene kan tuguni. Nin tun y'a san 7 ye, joliba ni Ereyali ntolatanton cedenw ma nogon soro Mali Kupuba kene laban kan Jama sebekoro bora, wa nogonkunben in to sankorotara ni jenajew ye min kera Salif Keita "Domengo" ka ntolatan kalandennchinw fe. Setigi jenmaa Ibrahim Bubakar Keyita kelen ka kene labila, Joliba ntolatanton cedenw ni Ereyali ntolatanton cedenw wulila ni dusu ni barika ye nogon, sifile yere ma masoro a ko ia. Nogonkunben wuliko folo sanga 28 nan na, Sumayila Kulubali ni Debe tanbura ye ntola kerun-kerun u ni nogon ce ka laban k'a fili sekisidati kan, o y'a yelema ka ntola kerun Dede tanbura ma. Debe ye celu yaara Joliba ntolatanton kuru kelen Ereyali falaki. Sanga 40 nan kono. Joliba ntolatanton ceden waane Sumayila Kulubali ye ntola comink'i kunda Ereyali Celukank'a bolitoto ka ntola dasi, Ereyali jokolosila Mahamadu sise ma foyi faamu o ko la kuru kera fili ye, wuliko folo kuncera joliba ka o kuru fili kan.

Ereyali ntolatanton cedenw ye do fara u ka galabu keneya kan nogonkunben wuliko filanan

kono. U ka cen waane Aruna jara yefere fan bëe k'a senno ye. Nka a ka bala ka jiginw bëe tun be taa laban joliba ntolatanton ka kofeceden kologelenw sen koro. Wuliko filanansanga 46 nan na, Ereyali ceden sekisidati Umaru Darame ye ton Kanubaga ne bo sira la ni kuru kelen kerun ni ye joliba celu kono. Ladala sanga 90 tonin kolonkolonna ka ban tayi, Ereyali cedenw ma kuru were soro ka fara u ka kelen kan. Nogonkunben kuncera joliba ntolatanton cedenw ka kuru fila kan. Jinan Mali kupuba yalonni ye Joliba ntolatanton ka kuputalen ke 13 ye k'u ni u "fadenke" Esitadi ntolatanton ta haké ke kelen ye. Min ye tonjana-nini ntolatanton sanfesara ni Mali kupuba foli ye nogon fe, Joliba ntolatanton be Esitadi ntolatanton ko fe o la Bawo Esitadi y'a fili ce nogon fe sihe 2, nin ye joliba sihe folo ye.

Ntolatan san nata kono, an ka jamana joyoro be lafa Afriki jenajew kene kan joliba, Ereyali, Esitadi ni kati mara ntolatanton Mamahira fe.

Ni tali kera ntolatan san 1995-1996 jenajew fooricogo lahalaya la, Mali ntolatan kanubagaw tenu ke nisongoya ye faden kene kan. In'a fo a be fo cogo min na, "ntolatante jate basigilen ye. O tuma yanni Afriki jenajew k'u kunbo an k'an hakili la finjen folo.

Bakari Sangare